

מאמר שבועי בדרכי עבודת ד' ועניני הזמן

מפי מרן פוסק הדור

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

פרשת ויקהל תשפ"ב

גודל החיוב ללמוד הלכות שבת

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צווה ה' לעשות אתם, (ל"ה, א)."

בילקוט כאן (ויקהל ת"ח) איתא, "אמר הקב"ה, עשה לך קהילות גדולות ודרוש לפנייהם ברבים הלכות שבת", ע"כ.

ומבואר בדברי חז"ל, שמייד לאחר שירד משה רבינו מהר סיני, הקדים ללמדם תחילה הלכות שבת קודם לשאר ההלכות, והקהיל קהילות ללמד את בני ישראל תחילה הלכות שבת.

ובטעם הדבר יש לומר עפ"מ"כ הגה"ק רבי יונתן אייבשיץ זצ"ל בספר 'יערות דבש' (הובא בהקדמת המשנה ברורה לח"ג) 'שאי אפשר כלל במציאות שינצל האדם מאיסור שבת אם לא ילמד כל הדינים על בורים היטב היטב, עיי"ש. וכיון שהמכשול מצוי בזה מאוד, וגם איסור שבת הוא מהחמורות שבחמורות, שהרי המחלל שבת דינו כעכו"ם, ובמזיד והתראה דינו בסקילה, ובשווג צריך להתענות ארבעים יום שני וחמישי לכפרתו ואפילו בחילול שבת מדרבנן, (וכמבואר ברמ"א א"ח ס' של"ד סעי' כ"ו, ובמשנ"ב שם ס"ק ע"ח, ויכול לפדות התעניות בצדקה וכמבואר שם ברמ"א), לכן יש חיוב מיוחד ללמוד הלכות שבת יותר משאר הלכות, כדי להימלט מהמכשול המצוי בעוון החמור.

ודע שבהלכות שבת אין חילוק בין נשים לנשים, שכולם מחויבים ללמוד הלכות שבת מפני שהמכשול בזה מצוי מאוד, ומי שנכשל מפני שלא למד נחשב כקרוב למזיד, ועל כן ראוי לעורר תמיד ובפרט בשבת זו פרשת ויקהל, ללמוד הלכות שבת המצויים.

לדוגמא בעלמא נביא כאן מכשול המצוי בעשיית בצל וביצים לסעודת שבת, שיכולים להיכשל בעשרה איסורים אם אין לומדים הלכות שבת כראוי, וכמו שיבואר:

א כשמקלף הביצים צריך לקלף רק סמוך לסעודה, (ולדעת החזו"א זצ"ל היינו בתוך חצי שעה, ולדעת המשנ"ב מזמן שיצאו מבית הכנסת וראויים לבוא), ואם הקדים עבר על מלאכת בורר.

ב כשחותך את הבצל לחתיכות קטנות מאוד, עלול ליכשל במלאכת **טוחן**, וצריך לחותכם לחתיכות גדולות מעט. (ולא נתבאר השיעור המדויק מה נחשב לקטן ומה נחשב לגדול מעט, וי"א שאם חתך חתיכות קטנות שצריכים עוד לאחריהם לעיסה בשיניים חשיב גדולות מעט ולא חשיב טוחן, אך העיקר נראה שאין מספיק בזה אלא צריך לחתוך חתיכות יותר גדולות ממה שרגילים בחול).

ג כשנותן השמן ומערב היטב יש בזה חשש **לש**, וצריך לשנות שהשמן יהיה בקערה קודם ואח"כ יתן לתוכו הבצל וביצים, וכן כשמערב בכף לא יערב בכח או יערב באצבע.

ד כשמחליק הביצים ובצל בצלחת ובפרט עם תפוחי אדמה, כדי לייפות ולהחליק את המאכל, אסור משום נראה **כממרח**.

ה כשנותן הרבה מלח יש לאסור מפני שאסור למלוח בצלים בשבת **שנראה ככובש כבשים**, (עיי' במ"ב ש"כ"א ס"ק י"ג), וצריך לשפוך לתוכו את השמן קודם שיתן המלח שאז מחליש כח המלח, או תיכף אחר המליחה.

ו בביצה שכתוב על קליפתה אותיות ושובר הקליפה במקום הכתוב [אם לא נמחק עדיין מחמת הבישול], יש לחשוש משום איסור **מוחק**.

ז אם הביצה חמה בשיעור שהיד סולדת בו, אסור לערב בה מלח ושמן ובצל משום **מבשל**. (שדבר גוש מבשל גם בכלי שני).

ח נתערב קצת קליפה בתערובות, אסור להוציאה לבדה משום **בורר**, וצריך ליקח בכף עוד ביצים יחד עם הקליפה.

ט הקליפות הם מוקצה מחמת גופו, ומותר לטלטלם רק כדי לפנותם כדין גרף של רעי, או אם מעיקרא קילפם לתוך צלחת שיש בה פת שאז הם בטלים לה.

[אסור לחתוך הבצלים בכלי מיוחד לכך משום עובדא דחול.

והנה הבאנו רק דוגמא אחת המצויה מאוד, ולא יצא אלא ללמד על הכלל כולו שבלא ידיעת הלכות שבת, אי אפשר להימלט ממכשולות במלאכות שבת, ובעוה"ר מצוי שיהודי מחזיק עצמו כשומר שבת, והאמת שהוא נכשל בלא ידיעתו בחמורות שבחילול שבת, ואינו נחשב כשווג אלא כקרוב למזיד, כי היה לו ללמוד ולא למד (מכות ז' ע"א), וכ"ש בבני תורה ששוקדים על תלמודם שבוודאי גדלה עליהם התביעה יותר שהיה להם ללמוד הלכות שבת ואינם נחשבים כשווג.

חובת ההתבדלות מהערב רב שחולקים הנהגות שונות לעצמם

"קחו מאתכם תרומה לה" (ל"ה, ה).

בזוה"ק כאן (ויקהל קצ"ה ע"א) עמדו בחילוק הלשון בין פרשת תרומה לפרשת ויקהל, שבפרשת תרומה נאמר מאת "כל איש" אשר ידבנו ליבו, אבל בפרשת ויקהל לא נאמר "מאת כל איש" אלא נאמר "קחו מאתכם".

ופירושו בזוה"ק בטעם החילוק, שבפרשת תרומה היה הציווי לפני חטא העגל, ואז נצטוו לקחת תרומת המשכן גם מהערב רב ולכן נאמר "כל איש" לרבות את הערב רב, אבל בפרשת ויקהל מדובר לאחר שהערב רב החטיאו את עם ישראל בחטא העגל, ומאז והלאה לא היו יכולים הערב רב לתרום למשכן, ולכן נאמר "קחו מאתכם תרומה לה", למעט את הערב רב שאינם יכולים לתרום.

והנה בפשוטו טעם הדבר שלא היו יכולים הערב רב לתרום לאחר חטא העגל, מפני שהמשכן נועד להשראת השכינה, וכדי שהשכינה תשרה במשכן היה נצרך שהתורמים שהביאו את הכסף למשכן יהיו צדיקים ונקיים במעשיהם ובמידותיהם, ולכן לאחר שהערב רב קלקלו בחטא העגל, לא היו יכולים לקבל מהם תרומת המשכן.

אמנם נראה עוד שישוד גדול לימדונו כאן חז"ל, שיש לקבל את הפושעים הרוצים להסתופף אצלנו, רק אם הם מבטלים עצמם לעם ישראל, אבל בשעה שחולקים הנהגות נפרדות לעצמם, אין לשתף אותם עמנו, ולכן רק בתחילה בשעה שלא נחלקו הערב רב בהנהגותיהם מישראל, שיתפו אותם במלאכת המשכן, אבל בשעה שהערב רב חטאו בעגל ולא הסכימו לקבל על עצמם להיות ככל עם ישראל, שוב לא הסכימו לשתף אותם עם ישראל אפילו לא לצרכי שמים אלא הפרידו אותם מעם ישראל ולא נתנו להם להשתתף בבניית המשכן.

(וכע"ז ביארנו במקו"א טעם המנהג לחבוט את הערבות בקרקע, דהנה ידוע מה שאמרו חז"ל שהערבה רומזת על עם הארץ ואילו האתרוג רומז לת"ח וצדיק, ולכן רק בכל ימות החג כאשר הערבה אגודה ומחוברת יחד לאתרוג, והיינו שהעם הארץ מחפש לתקן עצמו על ידי חיבור לצדיקים, יש לו תיקון והיא זוכה להתאחד יחד עם הצדיק, אבל בהושענא רבה שהיא עומדת לעצמה בנפרד, חובה עלינו לחבטה בקרקע, שאם עומדים פושעים במרדם ונחלקו לכת בפני עצמה ואין רצונם להיות באגודה עמנו לאבינו שבשמים חובה עלינו ללחום בהם ולחבוט אותם בארץ עד שיוכנעו ויושפלו).

זהו לימוד לדורות לרשעי זמנינו שנחלקו לכת בפני עצמה כמו הרפורמים ודומיהם, שאין לנו לקרובם אלא אדרבה חובה עלינו ללחום בהם ולחבוט אותם בארץ עד שיוכנעו ויושפלו, ובפרט בתקופתנו כאשר הרפורמים הרימו ראשם להסית ולעורר גזירות שונות על בית ישראל, ולחלל את קדושת הכותל המערבי להשכין שם טמאים ופרוצים רח"ל, בוודאי החובה כפולה ומכופלת עלינו ללחום בהם ולהשפילם ולפרסם גנותם בכל העולם.

ושמעתי מפי הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל שטעות בפי החושבים שהיתה מחלוקת בין גדולי הונגריה שסברו שיש להבדל ולהיפרד מה"רפורמים" ולהנהיג קהילות נפרדות, לבין גדולי ליטא ופולין שלא גזרו להיפרד על ה"חופשיים" שפרקו מעליהם עול מצוות, שבאמת גאוני פולין וליטא לא חלקו על "שיטת ההתבדלות", אלא שהמציאות והמצב בפולין וברוסיה היה שונה, שבהונגריה היו לרפורמים קהילות עם "רבנים" וסדרי דת וקבורה,

ברכת מזל"ט לירדינו החתן היקר
כמר **משה חמד** הי"ו
לרגל שמחת נישואיו בשעתו"מ ביום
שלישי כ"ח אדר א' הבעל"ט באולמי
אחוזת וגשל כב"ב
יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכה לראות
דורות ישרים ומבורכים בכניין עדי עד
אבי"ר.

לע"נ בקש"ת האדמו"ר בעל ה"דברי נפתלי" **משטשאקווא** זצ"ל יו"ר וועד הכשרות דהעדה החרדית וממייסדיה
נ"ל"ב ע"ז אדר א' תשפ"ב

מרן רבינו שליט"א ספר לו לפני מיטתו בשעת הלוייה באומרו: "הוי הצדיק אבד ואין איש שם על לב כי מפני הרעה נאסף הצדיק, הוא היה עניו ולא חיפש לעצמו כבוד כלל, "עולה לא נמצא בשפתיו", הוא עזוב את העולם בלא שונאים, והכל ידעו שכונתו אך ורק לשם שמים. ככל מקום כולם כיבדו אותו, וכשהיה בשוויין כיבדו מרן הגר"ז זצ"ל, האבירה קשה מאוד, "קשה עלי פרידתך". מרן הג"ר ראובן בענגיס זצ"ל שכל גדולי הדור נהדרו מפניו, כתב עליו במכתב "ידו כיד" והסמיכו לנהל את ועד הכשרות. ואכן הוא טרה הרבה בגופו עד שזכה להעמיד את וועד הכשרות דהעדה החרדית בעמוד ברזל, וכפי שהיום כולם יודעים שהכשרות דהעדה החרדית מוסמך על כל בית ישראל ואין עליו אפילו ערעור.

ומכח השלטון היה להם שליטה על עניני הקהילה, ולכן גזרו להחרים ולהקים קהילות נפרדות שכיון שהנהיגו דת חדשה שהוסיפו וגרעו מתורתנו הקדושה, הם היו מסוכנים כקראים ולכן גזרו עליהם כקראים, אבל ברוסיה ובפולין אף שהיו חופשיים שפרקו מעליהם עול מצוות והתרחקו מאיתנו, אבל לא היה להם שלטון בקהילה על עניני החרדים, ולכן לא גזרו עליהם כיון שלא היה צורך לכך, שבין כך כל החרדים היו מובדלים מהם, ולא היה לחופשיים שליטה על החרדים.

דרכם של הנשים בהבאת תכשיטיון לתרומת המשכן

"ויבאו הנשים על הנשים כל נדיב לב הביאו חח ונזם" (ל"ה, כ"ב).

פירוש"י "עם הנשים וסמוכין אליהם", ע"כ. וראוי להבין מדוע באו הנשים יחד עם הנשים ולא באו לבדם.

ובספורנו' כאן פירש בזה, שכיון שאם האשה לא שאלה רשות מבעלה אין מקבלים ממנה צדקה אלא דבר מועט, לכן היו הנשים צריכות לבוא יחד עם בעליהם כדי להוכיח שהבעל מסכים להם לתת, ועי"ז היה אפשר לקבל מהם, עכ"ד.

ועוד נראה לפרש בזה באופן אחר, ד"ה הנשים על הנשים" פירושו שהנשים באו תחילה ואח"כ באו הגברים "על הנשים" [על המקום שכבר נכחו שם נשים], ובא הכתוב לספר שבבחינתן של נשים צדקניות שבאותו הדור שנתנו תכשיטיהן ברצון ולא בכפייה, ולכן באו תחילה בלא בעליהם, כדי להראות שנדבו את תכשיטיהן מנדבת ליבם ולא עפ"י פקודת בעליהם, אך מאידך גיסא אח"כ באו הנשים כדי לאשר שהם הסכימו לנשיהם לתת תכשיטיהן, שהלא בלא רשות הבעל אין מקבלים צדקה מהאשה אלא דבר מועט.

דברים שנאמרו השבוע במהלך אסיפת נציגי ציבור המייצגים המוני קהילות בארה"ב בבית מדרן רבינו שליט"א

הנוצרים ושל המוסלמים, ואינם מניחים לאשה להיות כומר או אימאם, אז למה שלא ידאגו לכותל כאתר קדוש ליהודים. שידאגו ליהודים כמו שדואגים לנוצרים ולמוסלמים להבדיל.

מדרן רבינו שליט"א: אכן זה בדיוק הנושא. הטענה נכונה ולצערינו זה בעצם הפעילות שלהם כאן בארץ, הם דואגים לערבים ולנוצרים אך לא ליהודים.

חברי המשלחת: אז מה התפקיד שלנו?

מדרן רבינו שליט"א: הם מפחדים שאתם מתגאים בדרך היהדות. תבהירו להם שהאמריקאים לא רוצים שארץ הקודש תלחם נגד הדת. האמת היא שבאמריקה יש גם הרבה גויים שתומכים ומבינים שארץ ישראל צריך להיות מקום קדוש לדת ישראל. תצטרכו לעבוד קשה, וה' יתברך יתן לכם את המילים.

חסד עשה הקב"ה לישראל שהפיצם בין אומות העולם, כדי שאם ח"ו יהיה המצב כאן רע ומו, נוכל למחות על ידי יהדות הגולה שתדעיש את העולם.

חברי המשלחת: אז מה נאמר?

מדרן רבינו שליט"א: הם הרי עוד לא עשו דבר כזה לפני כן, וצריכים הם לידע שהם יפסידו הרבה אם חלילה ימסרו חלקים מרחבת הכותל המערבי לשליטת הרפורמים. תסבירו להם שהתפילות של יהודים בכל העולם עולות למעלה דרך הכותל המערבי, ושם הקב"ה בוחר כביכול איזה תפילות לקבל, והפגיעה בכותל המערבי הוא פגיעה בקב"ה בעצמו, שבית המקדש של מעלה מכוון כנגד בית המקדש למטה.

חברי המשלחת: חוץ מהכותל האם עלינו גם למחות על נושא הגיור?

מדרן רבינו שליט"א: בנושא הגיור הם כבר פרצו הרבה פרצות במשך זמן רב, רק עכשיו הולכים לעקור הכל לגמרי. וזה בוודאי מוסיף תועלת וחזק ליהודים כאן בארץ הקודש שיודעים שיהודי אמריקה עומדים לצידם במחאה על שמירת הדת. צריך לפרסם את דברכם בכל מקום ברחבי העולם וזה העיקר.

חברי המשלחת: עכשיו הם גם בחרו שופטים חדשים לבית משפט ויש להם הכל.

מדרן רבינו שליט"א: הם רשעים וגנבים, הם עשו את עצמם שופטים.

על איזה מהם אתבע ועל איזה מהם אבקש? הרבה צרות מיום ליום, בחינוך הם לא נותנים כמו החינוך של פעם. מדרן הגר"י זצ"ל אמר שאנחנו כמו שבויים כאן, ובעוה"ר המצב נהיה יותר ויותר גרוע, וכך נגזר עלינו לחיות בתקופה הזאת לפני ביאת משיח, ובגמ' בסנהדרין (צ"ח ע"ב) מובא על האמורא הקדוש רבי יוחנן שלא רצה לחיות בתקופה זו לפני ביאת משיח, והיינו מרוב צער על חילול ה'.

חברי המשלחת: הם עוברים על כל סעיף בתקציב ובמיסים, והיכן שיש משהו שיש מזה רווח לחרדים הם לוקחים את זה בחזרה.

מדרן רבינו שליט"א: הם מחכים ליום שלא יהיו חרדים. שיהיה עם אחד וצבא אחד. המצב קשה מאוד. אבל בשעה שכמה יהודים באים לכאן למחות בשם יהדות אמריקה זהו דבר טוב מאוד, ובשמים כל יהודי שבא למחות הוא חשוב.

חברי המשלחת: אנחנו רוצים ברכה שנצלח.

מדרן רבינו שליט"א: ברכה עוזר רק אם עושים כראוי, וכדכתיב "וברכתיך בכל אשר תעשה", תעשו ככל יכולתם ותצלחו.

א.ה. השבוע הגיעו לארץ הקודש משלחת נגידים ובעלי השפעה ונציגי קהילות המייצגים למעלה ממיליון יהודים שומרי תורה ומצוות מארה"ב, לפעול נגד כוונת השלטונות למסור חלקים מתוך רחבת הכותל המערבי לשליטת הרפורמים, ולייצג בפני ראשי השלטון את עמדת כלל היהדות האורתודוקסית בארה"ב המוחים נגד המזימה השפלה, ולהזהירם מההשלכות שיהיו לצעד זה.

מיד בערב הגעתם לארץ הקודש, נכנסו ובאו ראשי המשלחת החרדית למעונו של מדרן רבינו שליט"א אשר כידוע מעורר רבות על החובה לפעול נגד מזימת השלטון לפגוע בקדושת הכותל המערבי, ולמחות ולהביע את מחאת היהדות החרדית בגולה על המזימה הנוראה. ולהלן הבאו חלקים מתוך השיחה שנערכה במהלך הכינוס:

מדרן שליט"א: מה אתם הולכים לדבר?

חברי המשלחת: באנו לשמוע כאן איך לדבר ומה לדבר.

מדרן שליט"א: רוב הציבור - גם מהחופשיים מעוניינים שארץ ישראל תישמר כארץ הקודש, ובוודאי הם מעוניינים שהכותל המערבי יישמר כנקודה קטנה של מקום קדוש ושמו. וכל הדרישה של הרפורמים לתת חלק לרפורמים הוא מצד אנשים עם שיקולים פוליטיים שרוצים לעשות עצמם לבעלי בתים, אך אינם מייצגים את בית ישראל.

צריכים לדעת שמדינת ישראל חוששים ומפחדים אם יהיה 'רעש' ברחבי העולם כנגדם. ובפרט שבשעת התייסדות המדינה כשהוציאו כאן את הישמעאלים מבתיהם, טענו ראשי השלטון שיש להם שייכות לארץ ישראל מכח התורה, וא"כ בשעה שהם פוגעים בדת ישראל שוב אין להם זכות קיום כאן גם לפי שיטתם, וצריכים לדרוש בתוקף בשם כל יהודי העולם בפני אומות העולם לשמור על דת ישראל בארץ ישראל.

חברי המשלחת: באיזה צורה יש לדבר עמם?

מדרן שליט"א: תדברו ברוגע ותשמעו מה הם אומרים, אבל הם צריכים להבין שאם הם ימסרו חלקים מרחבת הכותל המערבי לידי שליטת הרפורמים, יהיה נזק גדול לארץ ישראל וגם לכלל ישראל בכל מקום.

אם הם יענו לכם שאתם מייצגים חלק קטן של העולם, אתם תענו להם שגם רוב הציבור החופשי מעוניין שהמקום יישמר כמקום קדוש. ובאשר לטענת הרפורמים תאמרו בתוקף שהרפורמים אין להם בכלל זכות טענה שהרי בלא"ה אינם מחפשים שייכות לארץ ישראל. הם הרי הוציאו מהסידור "ותחזינה עינינו בשובר לציון ברחמים".

עפ"י דרך הטבע אנחנו בסכנה גדולה, שהרי ארץ ישראל הוא מקום קטן המוקף באויבים עם כלי משחית נוראים, ורק הקב"ה מצילנו מיד אויבנו, ואם חלילה הם יפגעו בקב"ה במקום שכנית עוזו וימסרו חלקים מהכותל המערבי לשליטת הרפורמים, הם מכניסים בזה את כל עם ישראל לסכנה גדולה. והסכנה נוגעת גם ליושבי חו"ל שכולנו יושבים בספינה אחת, וכן הוכח במציאות שהצרות בארץ ישראל מביאים אנטישמיות בכל העולם, וכמו שאמרו חז"ל (תענית כ"א ע"ב) "אם גבירה לוקה שפחה לא כל שכן".

באמת המדינה כאן לא מעוניינים שיהיו שתי עמים [חופשיים וחרדים] בתוך המדינה, אלא שהם מנסים להכניע את החרדים שיסכימו לדרישתם. אבל חשוב להודיע להם שאנחנו חזקים ולא נתפשר על זה. עליכם להיזהר מאד כאשר תדברו. תהיו חזקים כי אנחנו באמת חזקים.

אחד מחברי המשלחת: יש לי הצעה שברצוני לשאול עליה. החילונים בממשלה מדברים עד כמה המדינה איכפת לה משלוש דתות - שירושלים היא עבור שלושת דתות העולם. רציתי להציע שאם הם דואגים לאתרים של

ברכת מו"ל טוב לידידיו עוז ממקורבי ונאמני מדרן רבינו שליט"א הרה"ג ר' רפאל רבניצר שליט"א לרגל שמחת אירוסים בתו עב"ג בן הר"ר צבי וולפסון שליט"א, יה"ר שיזכו לבנות בית נאמן בישראל ולבנות בית נאמן בישראל אבי"ר

ברכת מו"ל טוב לידידיו הרה"ה ר' יואל וואלעס שליט"א לרגל שמחת נישואי בתו שתחי' עב"ג בת הרה"ה ר' משה יעקב מארקאוויטש שליט"א, יה"ר שיזכה לרווחת רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח

לע"נ מרת חוה בת הר"ר פנחס ע"ה שהיתה מקושרת למשפחת שטרנבוך בלונדון, נלב"ע כ"ה אב תשפ"א, הונצה על ידי בני משפחתה, ת.נ.צ.ב.ה.